

Problemanalyse

Projektet går ind under temaet ”Fødevarer og omstilling”. Vi har valgt at sætte fokus på grise, og hvordan deres levestandard er. Ifølge en dokumentar udarbejdet af DR¹ er der i dag problemer med levestandarden i dansk konventionelt landbrug. Dokumentaren satte især fokus på halebid. Igennem research har vi fundet ud af, at landmændene har store problemer med halebid². Halebid kan have store konsekvenser for såvel landmanden som grisen.

En af de faktorer der kan påvirke halebid er stress. Stress blandt grise kan opstå ud fra mange ting, men typisk opstår der stress som tegn på mangel på beskæftigelse³, træk, overbelægning, sygdom, dårlig foderforsyning og forkert staldindretning. Det kan være meget svært at bestemme hvilke af disse faktorer der er årsag til halebid, og dermed er det også svært at få sat en stopper for halebidene, hvis først disse er begyndt. Halebid hos grisene kan forekomme i alle aldersgrupper men er primært et problem hos grise som vejer mellem 30 – 70 kg, eller er i aldersgruppen 3 – 5 måneder. Halebid hos en besætning kan desuden være en identifikation af, at grisene ikke har det godt.

Landmændene mener, at den mest effektive måde at forebygge halebid på er ved hjælp af halekupering. Grunden til dette er, at halerne bliver mindre attraktive, dette skyldes blandt andet at halerne bliver mere følsomme, og dermed reagere grisen hurtigere når halebidene sker. Der er dokumentation for at halekupering kan være en meget smertefuld proces for grisen⁴, og der er i dag stor diskussion omkring hvorvidt halekupering er etisk korrekt.

Henrik Mortensen, formanden for Dansk Svineproduktion, siger at halekupering føles ligesom klippe negle.⁵ Derimod siger Dan Jørgensen fødevarer- og landbrugsministeren, at han har dokumentation for at halekuperingen er smertefuld⁵. Der er altså ikke enighed omkring hvordan grise påvirkes af halekupering, og hvilken smerte der er forbundet med dette.

Ifølge dansk lovgivning bek 324 § 4 (Bekendtgørelse halekupering og kastration af dyr) er det ulovligt rutinemæssigt at halekupere grise. Dette må kun foretages, hvis der forud har været prøvet andre alternativer for at forhindre halebidene. Herunder tænkes der på ting som stimulering af grise ved brug af organisk manipulertbart materiale og rodematerialer.

Ifølge ovenstående lovgivning er det altså ulovligt rutinemæssigt at halekupere grise. Alligevel bliver op imod 99% af alle grise i dansk konventionelt landbrug halekuperet⁶.

Stress blandt grise kan blandt andet påvirke kødkvaliteten. Hvis grisen har været under stresspåvirkning, umiddelbart lige inden slagtning, vil kødet have et større tab af kødsaft, dog vil dette tab forsvinde, hvis man lader grisen hvile sig nogle timer, inden slagtning. Man kan også se, at grise der har været udsat for stresspåvirkninger, vil have mere sejt kød, end grise der ikke har været udsat for stress, dog vil hvile før slagtning, ikke reducere sejheden i kødet⁷

---

¹ (”Det store svinerige” DR dokumentar 23. Jan 2014)

² (”Det store svinerige” DR dokumentar 23. Jan 2014)

³ (Videns center for svineproduktion)

⁴ (Tail biting in pigs – causes and management)

⁵ (”Formand for svineproducenter – ”Halekupering som at klippe negle” – eb.dk)

⁶ (”99% af danske grise halekuperes ”Dyrenes Beskyttelse 6. feb 2010)

En anden væsentlig faktor der kan have indflydelse for hvorvidt grisene bider i hinandens haler er adgangen til rode og beskæftigelsesmateriale. Der er diskussion omkring hvorvidt det rode og beskæftigelsesmateriale grisene får, er godt nok. Som det er lige nu, er det tilstrækkeligt blot at montere en træpind i hvert hjørne af stalden. Problemet med dette er, at der ifølge flere dyrevelfærds eksperter er kritik af om dette overhovedet kan klassificeres som rode og beskæftigelsesmateriale, flere mener, at som minimum burde gives frisk halm til grisene således, at de kan rode med dette. Grisene kan altså begynde at bide i hinandens hale udelukkende på grund af kedsomhed og fordi de ikke får den stimulering der er tilstrækkelig.

Halebid er desuden ikke det eneste problem i den danske svineproduktion. I dag dør der op imod 25.000 smågrise, hver eneste dag. Størstedelen af disse grise dør før eller under faringen, den hyppigste årsag til dette skyldes iltmangel. Ifølge videnscenter for svineproduktion⁸ har omkring 15% af de dødfødte grise trukket vejret, mens omkring 25% af grisene dør før faring. Dette skyldes infektion eller pladsmangel. Denne pladsmangel opstår typisk da grisene er fikseret under faringen.

De resterende 60% dør under faringen. Dette skyldes typisk at faringen trækker ud eller at, der ikke bliver grebet ind på det rette tidspunkt i faringen. Disse årsager er dog langt fra de eneste der kan påvirke dødsfødsler. Andre faktorer såsom høj kuldstørrelse, sygdomme som Parvovirus, Leptospirer, PRRS, stress, foderfejl, svampetoksiner, udmattelse, forkert brug af oktyocin, mangel på calcium, selen og E-vitamin kan føre til dødsfødsler.

Ud fra alt dette kan man hurtigt tænke hvorfor dog ikke bare lave et økologisk landbrug? Så ville grisene kunne gå frit og få alt den stimulering de havde lyst til. I følge landmanden vi besøgte er dette dog ikke uden problemer. Grisen er et meget renligt dyr og laver tit afføring det samme sted. Dette forårsager at der kommer stor punktforurening og da kommunerne er stærkt imod dette, vil et økologisk landbrug altså ikke løse dette problem. Derfor er der behov for at lave et stimuleringsprodukt til de konventionelle grissestalde.

Problemformulering

Kan det lade sig gøre at bygge et produkt, der kan underholde og stimulere grise, med det formål at minimere halebid i grisebesætninger.

Ud over at bygge dette produkt, er vi interesserede i at undersøge følgende spørgsmål

Stresspåvirkninger ved grise, hvilke stressfaktorer får grisene til at te sig som de gør?

Hvad skal der til for at grisene stopper med at bide hinanden i halerne?

Hvordan kan man lave et bedst muligt produkt til svineavleren?

Hvilke kriterier skal produktet overholde for at svineavleren må bruge det?

---

⁷ ("Når stress påvirker kødkvaliteten" Janne Hansen, Aarhus Universitet 01. okt 2010)

⁸ ("Dødfødte grise" Flemming Thorup, Videnscenter for svineproduktion, 1. okt 2010)